

Is Christus echt Alles?

Over christocentrische en verbondsmatige prediking

'Wij willen een gemeente zijn die in alles Christus centraal stelt!' Deze korte zin vormt sinds mei 2003 een heel belangrijk element in de visie waar we als gemeente voor willen gaan. In de loop van de voorbije twee jaren is er steeds meer zicht gekomen op de vraag wat dat in de praktijk nu betekent. Allereerst in de prediking. Maar ook in andere onderdelen van het gemeentelven bijvoorbeeld de kleine groepen en het pastoraat.

Naast veel herkenning en instemming leefden en leven er rond dit uitgangspunt in de gemeente ook vragen. Moet Christus wel zo centraal staan? Gaat het niet om de eer van God? Is het verbond van God met ons dan niet meer zo belangrijk? Verdwijnt God de Vader zo niet te veel uit beeld? Resulteert dit niet in een onderbelichting van het Oude Testament?

Dit bezinningspaper is een poging om een en ander nog eens helder op papier te zetten zodat we er op de thema-avond samen over door kunnen praten. Eerst geven we iets door wat hierover al eerder in het kerkblad heeft gestaan:

"Christus Centraal"

De uitspraak Christus Centraal! moet in het licht van de Drie-eenheid gehoord worden: Christus Centraal, tot eer van God de Vader, in de kracht van de Heilige Geest! Toch wil ik nu nog een keer benadrukken hoezeer in het Nieuwe Testament Jezus Christus Zelf voortdurend wordt aangewezen als het centrum van ons geloof. We belijden ook niet voor niets ons christelijke geloof. Het is Christus die voor ons geloof alle verschil maakt (en dat zal ook in gesprekken met bijvoorbeeld aanhangers van de Islam duidelijk worden). Alles draait om Christus. Alles gaat om Hem in al zijn heerlijkheid en volheid.

Paulus over Christus

Een zeer centrale tekst uit het Nieuwe Testament is dit woord van de apostel Paulus: 'Ik had niet besloten onder u iets te weten dan Jezus Christus en die gekruisigd' (1 Korintiërs 2:2). In zijn brieven wordt vaker duidelijk dat de Persoon van Christus absoluut het centrum vormt van zijn eigen leven en van zijn verkondiging.

Een aantal bijbelteksten die dat illustreren zijn: 'Wij prediken Christus, de kracht Gods en de wijsheid Gods' (1 Korintiërs 1:24). 'Wij prediken niet onszelf, maar Christus Jezus als Here, en onszelf als uw dienaren om Jezus' wil. Want de God, die gesproken heeft: Licht schijne uit het duister, heeft het doen schijnen in onze harten, om ons te verlichten met de kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Christus' (2 Korintiërs 4:5-6). 'Wij mogen het geheimenis Gods kennen, Christus, in wie al de schatten der wijsheid en kennis verborgen zijn' (Kolossenzen 2:3).

Jezus over Zichzelf

Zelf zegt Jezus: 'Wie in Mij blijft, gelijk Ik in hem, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt gij niets doen' (Johannes 15:5). Op een zeer exclusieve manier bindt Hij iedereen aan zijn Persoon: 'Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en ik zal u rust geven' (Matteüs 11:28). Dat kan Hij zeggen omdat even hiervoor staat: 'Alle dingen zijn Mij overgegeven door mijn Vader' (Matteüs 11:27). Alle dingen! Ook zegt Hij: 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij' (Johannes 14:16). En Paulus schrijft: 'Christus is het beeld van de onzichtbare God' (Kolossenzen 1:15).

Middelpunt

Deze en vele, vele andere Schriftplaatsen maken duidelijk dat er maar één is die in het middelpunt staat van Gods openbaring in de Heilige Schrift en in het leven van zijn volgelingen: onze Here Jezus Christus, die gekruisigd werd om onze zonden en die is opgestaan om onze rechtvaardiging! Daarom zet onze Heidelbergse Catechismus ook bij Hem in, want de Catechismus is zeer chris-

tocentrisch! Want wat is onze enige troost in leven en sterven, wat ons hoogste geluk? 'Dat ik het eigendom ben van mijn trouwe Heiland Jezus Christus!' En hoor de exclusiviteit in antwoord 29 en 30: 'Jezus verlost ons van al onze zonden en er is bij niemand ander enig behoud te zoeken en te vinden.' 'Want één van beide: of Jezus is geen volkomen Verlosser of zij die deze Verlosser met waar geloof aannemen, moeten alles in Hem hebben wat voor hun behoud nodig is.' En als u nu eens erbij neemt artikel 26 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis en ontdekt hoe verheven daar over de uitnemendheid van onze Heiland wordt gesproken...

Een 'Christus Centraal'-gemeente

Wat betekent het nu dat we zeggen: 'Wij willen een gemeente zijn die in alles Christus Centraal stelt'? Dat we er samen naar verlangen om steeds meer te ontdekken hoe onmisbaar, uniek, verheven, heerlijk en uitnemend de Zoon van God is. En dat we steeds meer ontdekken dat het echt waar is dat we alles wat we nodig hebben in Hem vinden!"

Verbondsmatig

Maar hoe kan het nu dat het in de prediking vroeger zoveel over het verbond ging, en dat we daar nu maar weinig meer over horen? De eerlijkheid gebiedt dan allereerst te zeggen dat dat niet iets specifiek voor Haarlem is. In de volle breedte van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) wordt de laatste tien of meer jaren beduidend minder over het verbond gesproken dan daarvoor het geval was. Het spreken over het verbond heeft een aantal decennia (na de Vrijmaking) de prediking zo gedomineerd, dat er een zekere 'verbonds-moeheid' is toegeslagen. Of anders gezegd: het 'verbond' werd in de oren van velen een begrip waaruit de inhoud was weggelopen. Dat gebeurt vaker bij woorden die overmatig veel worden gebruikt. Ze verliezen dan hun oorspronkelijke glans en warmte.

Uiteraard betekent dat niet dat het verbond dat God met de gelovigen

en hun kinderen gesloten heeft niet meer belangrijk zou zijn. De werkelijkheid van dat verbond komt impliciet zo vaak ter sprake als het gaat over Gods beloften, de verzoening, wat God in Christus in ons leven doet, de heilige Geest (dé Verbondsbelofte) en het initiatief dat God altijd weer neemt.

Wat is het verbond?

Want hier gaat het om, als het woord verbond valt: verbond betekent allereerst dat God eeuwig opnieuw met ons begint. Hij neemt het initiatief en houdt het initiatief. Verbond betekent dat God er naar verlangt om in verbondenheid met mensen te leven: God is een God van mensen! Verbond betekent dat we God kennen als een God van verbondenheid: in Zichzelf is Hij een en al gemeenschap, Vader, Zoon en heilige Geest. Deze eeuwige God van verbondenheid sluit een eeuwigdurend verbond met de gelovigen en hun kinderen. Dit verbond gaat in zijn volle diepte open in Jezus Christus. Sterker nog: Christus is de middelaar van een beter en nieuw verbond (Hebreeën 8:6 en 9:15). Dit verbond leren we kennen door de Geest (2 Korintiërs 3:6-8). De kern van dit verbond is het kennen van God als onze liefdevolle en trouwe Vader (Galaten 4:6-7), de persoonlijke verbondenheid met Jezus Christus (Johannes 15:1-8) en het zich laten leiden door de Geest (Romeinen 8:15-16).

Eenzijdigheden

Nu laat zich ook de vraag stellen of het spreken over het verbond altijd wel evenwichtig genoeg is geweest. Een paar thema's:

- Is er altijd voldoende aandacht voor geweest dat belofte en eis niet met elkaar in evenwicht zijn, maar dat er een overwicht is van de belofte? De eis wordt gedragen en omgeven, voorafgegaan en gevolgd door de belofte!
- Is er voldoende aandacht geweest voor het betere van het nieuwe verbond (2 Kor. 3 en Heb. 8:1-10:18) en is er wel voldoende aandacht geweest - naast de continuïteit - voor de discontinuïteit van Oud en Nieuw Verbond? Anders gezegd: is voldoende uitgekomen dat de heilige Geest dé Grote Gave van het Nieuwe Verbond is?
- Is er niet teveel nadruk geweest op het historische karakter van het verbond (de heilshistorie, de voortgang) waardoor de omgang in het

verbond (leven in verbondenheid) werd onderbelicht?

- Is de Persoon van Christus niet teveel schuil gegaan achter het verbond als 'omvattender' werkelijkheid?
- Is er niet teveel nadruk gelegd op het collectieve karakter van het verbond ten koste van de individuele verbondsrelatie die God met elke gelovige aangaat?
- Heeft het vele spreken over het verbond niet ook een specifieke historische context, namelijk die van de strijd in Vrijmakingstijd? En is het met het wegvallen van die directe context (simpelweg omdat de tijd verder gaat) niet heel logisch dat een nadrukkelijk accent weer wat meer wegvalt in het grotere geheel?

Elke generatie heeft het recht en de plicht om gegeven antwoorden zich opnieuw eigen te maken of om andere antwoorden (als ze maar Schriftuurlijk zijn!) te geven die beter aansluiten bij een nieuwe context.

In Christus verbonden

Nu heeft het spreken over Gods verbond met mensen ook in onze huidige tijd zeer veel te zeggen! De twee belangrijkste moeiten van onze tijd zijn wellicht het individualisme ('ik' is belangrijker dan 'wij') en het antropocentrisme (de mens in het middelpunt en niet God). Vanuit het verbondsdenken zijn juist hier heel goede antwoorden te vinden: het gaat altijd weer om de GóD die mensen heeft geschapen voor verbóndenheid.

De waarde van deze werkelijkheid kunnen we vandaag weer op het spoor komen vanuit de titel die het Beleidsplan 2003-2006 ooit meekreeg: In Christus Verbond-en. Hier komen beide benaderingen (christocentrisch en verbondsmatig) weer helemaal samen.

Samengevat in twee stellingen:

1. Gereformeerde prediking behoort in de eerste plaats altijd Christocentrisch te zijn!

Want God heeft ervoor gekozen om Zichzelf het meest volkomen te openbaren in zijn Zoon en om de omgang met Hem mogelijk te maken alleen in Christus. Verbondenheid met God bestaat alleen door de genade in Jezus Christus, die voor ons gestorven is toen wij nog zondaars waren. Daarom is gereformeerde

prediking van begin tot eind Christocentrisch.

2. Gereformeerde prediking behoort in de tweede plaats altijd verbondsmatig te zijn!

Want de Drie-enige God is een God van Verbondenheid. Hij is het die altijd opnieuw het initiatief neemt om ons op te zoeken. Hij is het die zijn werk in ons en door ons heen doet, om ons als zijn kinderen, die Hij geschapen heeft met het oog op verbondenheid met Hem en met elkaar, tot een zegen te laten zijn voor elkaar en voor de samenleving. Daarom staat gereformeerde prediking van begin tot eind in het teken van de verbondenheid.

Om over te praten

1. Welke verschillen zijn er volgens u tussen de prediking van nu en die van zo'n 15 jaar geleden?
2. Welke drie van de volgende bijvoeglijke naamwoorden bij 'prediking' vindt u het belangrijkste:
  - a. Uitleggend
  - b. Appellerend
  - c. Herkenbaar
  - d. Heilshistorisch
  - e. Verbondsmatig
  - f. Christocentrisch
  - g. Verdiepend
  - h. Aansprekend
  - i. Spraakmakend
  - j. Bewogen
  - k. Bewegen
  - l. Troostend
  - m. Vermanend
  - n. Bemoedigend
  - o. ... (zelf een invullen) ...
3. Wat zijn volgens u de sterke kanten van een nadrukkelijk Christocentrische prediking (een prediking waarin steeds opnieuw Jezus Christus voor ogen wordt geschilderd en waarin we steeds opnieuw worden opgeroepen Hem aan te nemen als Verlosser en te volgen als Heer in de praktijk van het leven)?
4. Wat zijn volgens u de valkuilen van een nadrukkelijk Christocentrische prediking? Hoe kunnen die valkuilen vermeden worden?
5. Vertel elkaar iets nieuws wat u door de prediking in de voorbije periode hebt geleerd.

